

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
«19» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань A Освіта
Спеціальність A5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Освітня програма Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології).
Факультет Гуманітарно-педагогічний
Розробник: Кульченко В.П., доцент кафедри філософії, к. філос. наук., доц.

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, її вивчення є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблемності людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися, як долати перешкоди на шляху до мети. Знання з філософії як вищого теоретичного світогляду відображають сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їхньої взаємодії. Філософія є методологічною основою для вивчення не лише гуманітарних та суспільно-політичних, але й природничих та технічних дисциплін.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Першого (бакалаврського) ОП
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Освітня програма	Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології).
Факультет/ННІ	Гуманітарно-педагогічний

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	-

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Семестр	1	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Лабораторні роботи	-	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Самостійна робота	30 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-
Форма контролю	Екзамен	-

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Метою дисципліни є світоглядно-методологічна підготовка студентів; формування у них філософської культури, здатності до теоретичних узагальнень та системного мислення; актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти; сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Філософія» (за їх наявності)

Набуття компетентностей

ЗК2 — Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5 — Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 — Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК11 — Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

Програмні результати навчання

ПРН1 — Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРН3 — Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПРН7 — Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПРН10 — Знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПРН14 — Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПРН20 — Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПРН25 — Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Історія світової філософії												
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання та філософія	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Тема 5. Німецька класична філософія	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Українська філософія	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	14	0	0	14	14	42	-	-	-	-	-	-
Модуль 2. Онтологія Гносеологія												
Тема 1. Філософське вчення про буття	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Свідомість як категорія філософії. Екологічна свідомість	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Пізнавальна активність людини	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Особливості наукового пізнання в гуманітарних науках	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	8	0	0	8	8	24	-	-	-	-	-	-
Модуль 3. Філософська антропологія Соціальна філософія												
Тема 1. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Філософія техніки. Глобальні проблеми людства	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Філософія моралі, релігії, культури, цивілізації	2	-	-	2	2	6	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 3	8	0	0	8	8	24	-	-	-	-	-	-
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	30	0	0	30	30	90	-	-	-	-	-	-

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання та філософія	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2	Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5	Тема 5. Німецька класична філософія	2
6	Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Тема 7. Українська філософія	2
8	Тема 8. Філософське вчення про буття	2
9	Тема 9. Свідомість як категорія філософії. Екологічна свідомість	2
10	Тема 10. Пізнавальна активність людини	2
11	Тема 11. Особливості наукового пізнання в гуманітарних науках	2
12	Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
13	Тема 13. Філософія техніки. Глобальні проблеми людства	2
14	Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності	2
15	Тема 15. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Філософія моралі, релігії, культури, цивілізації	2
Всього годин		30

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як універсальний тип знань. Гуманізм та біоцентризм – провідні світогляди сучасності	2
2	Філософія Давньої Індії, Давнього Китаю, антична філософія. Особливості філософії Сходу та Заходу	2
3	Філософія доби Середньовіччя та Відродження	2
4	Новоєвропейська філософія. Доба Просвітництва	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Філософія XIX-XXI ст. та екологічні проблеми людства	2
7	Розвиток філософської думки в Україні	2
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії. Екологічна свідомість	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
10	Пізнавальна активність людини	2
11	Особливості наукового пізнання	2
12	Соціальна філософія: підходи до розуміння суспільства	2
13	Філософська антропологія	2
14	Філософія людини у вимірах соціуму, культури, техніки	2
15	Філософія культури. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Світогляд, мислення, людина. Мераб Мамардашвілі "Як я розумію філософію"	2
2	Прочитайте та законспекуйте головні думки творів: Платон "Держава", "Тимей", "Бенкет". Аристотель "Політика", "Етика до Нікомаха"	2
3	Прочитайте та законспекуйте головні думки творів: Августин "Сповідь", Монтень М. "Проби", Маккіавеллі Н. "Державець"	2
4	Емпіризм чи раціоналізм: що важливіше для здобуття істини. Свобода, рівність, братерство: утопія чи можлива реальність	2
5	Сутність та походження релігії. Філософія релігії	2
6	Зміна парадигм історичної свідомості в некласичній філософії історії. Концептуалізм та метамодерн як обличчя сучасної філософії	2
7	Духовно-культурні зв'язки української філософії з західноєвропейською: історія та сучасність	2
8	Філософія суспільства: основні підходи, соціальні концепції, моделі соціальної реальності. Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві	2
9	Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури. Характеристика взаємозв'язку практичної і теоретичної діяльності. Філософсько-світоглядні засади біоетики	2
10	Традиційна мораль проти природної моралі просвітників: за і проти	2
11	Концепції буття: матеріалізм-ідеалізм, об'єктивізм-суб'єктивізм, субстанціоналізм-несубстанціоналізм. Реляційна та субстанційна концепції простору і часу	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
12	Свідомість як філософська проблема: історія та сучасність. Психофізична проблема у філософії	2
13	Особливості раціонального мислення. Проблема розуміння в сучасній філософії	2
14	Співвідношення наукового та ненаукового знання. Об'єктивність істини в філософії і науці. Філософія науки як методологія та метанаука	2
15	Індивідуальне, природне та соціальне в людському бутті. Людинотворча сутність культури	2
Всього годин		30

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Есе
- Співбесіда
- Рейтингова оцінка / самооцінювання
- Тестування
- Контрольна робота
- Диспуту, дискусії
- Конспектування, тезування
- Створення мультимедійних презентацій
- Мозкового штурму
- Гейміфіковане навчання

Методи навчання:

- Проблемне навчання
- Лекція
- Командна робота
- Семінар
- Гейміфіковане навчання
- Практичне заняття
- Змішане навчання

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Історія світової філософії		
<p>Практична робота. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Вивчення історії світової філософії та аналіз ключових творів</p>	<p>ПРН 1, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 10, ПРН 14, ПРН 20, ПРН 25. Вивчити історію світової філософії, ознайомитись з основними ідеями класичних і сучасних філософських творів та концепцій. Розвинути навички аналізу філософських текстів, критичного мислення та формулювання власних думок щодо світоглядних проблем. Знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, освоїти методи порівняльного аналізу ідей різних філософських шкіл та традицій. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.</p>	5
<p>Практична робота. Філософія Давнього світу</p>		5
<p>Практична робота. Філософія Середньовіччя та Відродження. Прочитайте та законспекуйте головні думки твору Августина "Сповідь". Прочитайте та законспекуйте головні думки творів Монтень М. "Проби"; Маккіавеллі Н. "Державець"</p>		5

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Філософія Нового часу та Просвітництва. Емпіризм чи раціоналізм: що важливіше для здобуття істини		5
Практична робота. Німецька класична філософія		5
Практична робота. Некласична філософія ХІХ-ХХ ст. Зміна парадигм історичної свідомості в неklasичній філософії історії		5
Практична робота. Українська філософія		5
Самостійна робота. Світогляд, мислення, людина		5
Самостійна робота. Прочитайте та законспекуйте головні думки творів: Платон "Держва", "Тимей", "Бенкет"; Аристотель "Політика", "Етика до Нікомаха"		5
Самостійна робота. Психофізична проблема філософії		5
Самостійна робота. Свобода, рівність, братерство: утопія чи можлива реальність		5
Самостійна робота. Особливості раціонального, абстрактного, теоретичного мислення		5
Самостійна робота. Концептуалізм та метамодерн як обличчя сучасної філософії. Бертран Рассел: людське пізнання, його сфера та межі		5

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Духовно-культурні зв'язки української філософії з західноєвропейською: історія та сучасність		5
Модульна контрольна. Історія світової філософії		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Онтологія Гносеологія		
Практична робота. Філософське вчення про буття	ПРН 3, ПРН 14. Ознайомитись з концепціями буття, наукою про пізнання, особливостями раціонального та абстрактного мислення. Розвинути навички аналізу філософських та наукових підходів до розуміння світу, формулювання філософських проблем та їх вирішення. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.	10
Практична робота. Свідомість як фундаментальна категорія онтології		10
Практична робота. Пізнавальна активність людини		10
Практична робота. Особливості наукового пізнання. Співвідношення наукового та ненаукового знання		10
Самостійна робота. Концепції буття: матеріалізм-ідеалізм, об'єктивізм-суб'єктивізм, субстанціоналізм-несубстанціоналізм		10
Самостійна робота. Психофізична проблема у філософії		10
Самостійна робота. Людське пізнання: сфера та межі. Особливості раціонального мислення		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модульна контрольна. Онтологія Гносеологія		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Філософська антропологія Соціальна філософія		
Практична робота. Філософія суспільства: основні підходи, соціальні концепції, моделі соціальної реальності	ПРН 1, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 10, ПРН 14, ПРН 20, ПРН 25. Ознайомитись з основними ідеями класичних і сучасних філософських творів та концепцій. Розвинути навички аналізу філософських текстів, критичного мислення та формулювання власних думок щодо філософських проблем існування людини й суспільства. Знати основи фундаментальних і прикладних наук, вміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів. Аналізувати та оцінювати ризики й проблеми у професійній діяльності та обирати ефективні шляхи їх вирішення. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.	10
Практична робота. Глобальні проблеми людства. Філософські проблеми екології. Філософсько-світоглядні засади біоетики		10
Практична робота. Філософія людини у вимірах суспільства, культури та техніки		10
Практична робота. Філософія культури. Аксиологія		10
Самостійна робота. Основні моделі соціальної реальності		10
Самостійна робота. Індивідуальне та соціальне в людському бутті. Людина у практичній та теоретичній діяльності		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Люди́нотворча сутність культури. Цінність буття та стратегії майбутнього		10
Модульна контрольна. Філософська антропологія Соціальна філософія		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=855>);

Рекомендовані джерела інформації

1. Культенко В.П. Філософія. Навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2024. 162 с.

2. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М. К.: Вид. центр НУБіП України, 2019. 24 с.
3. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: Вид. центр НУБіП України, 2016. 24 с.
4. Губерський Л. Філософія. Х.: Фоліо, 2018.
5. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. За ред. Умберто Еко та Рікардо Федріги. Харків: Фоліо, 2021.
6. Kulenko, V. (2024). Phenomena of colonialism and postcolonialism in the context of modern Ukrainian realities. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(4), 104-116.
7. Kulenko, V.; Savytska, I. Трансгуманізм: етапи, концепції, переваги, ризики. Науковий журнал «Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія», [S.l.], v. 13, n. 4, gru. 2022.
8. Культенко В.П. Світовий парадигмальний злам-2022: уроки, наслідки та перспективи. Науковий журнал «Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія», [S.l.], v. 13. 2022.
9. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К.: Академія, 2017. 576с.
0. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
1. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
2. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник. Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.
3. Філософія. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. К.: Либідь, 2019.
4. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. Вид-во Дух і літера, 2023.
5. Kulenko, V., Morska, N., Fesenko, G., Poperechna, G., Polishchuk, R., Kulbida, S. (2022). The Natural Human Rights within the Postmodern Society: a Philosophical Socio-Cultural Analysis. *Postmodern Openings*, 13(1), 186-197
6. Kulenko, V., Morska, N., Fesenko, G., Poperechna, G., Polishchuk, R., Kulbida, S. (2022). The Natural Human Rights within the Postmodern Society: a Philosophical Socio-Cultural Analysis. *Postmodern Openings*, 13(1), 186-197 Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>
7. Електронна бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України eNULESIR.

8. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
9. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
10. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>